

ILLUSTRISSIMO ECCLESIAE PRINCIPI,
JACOBO BENIGNO BOSSUET,
 EPISCOPO MELDENSI, &c.
 PATRONO SUO COLENDISSIMO.

QUÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS MANE
discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ-quintâ Martii, 1703.

M. PETRO PERREAU, Doctore Medico, Præsidente.

An Cerealia & Olera agri Parisiensis salubria?

I.

EA semper fuit hominum in urbibus condendis providentia, ut eas potissimum ad habitandum eligerent terras, quas rerum omnium vitæ necessariorum commercio maximè profuturas viderant. In hoc procul dubio inspexerunt, qui hanc principem Urbem LUTETIAM condidit: nullum siquidem potuerunt solum utilius eligere, quàm illud, quod commendabat & aëris salubritas, & fertilitas terrarum, & magnus omnium opum dives fluvius SEQUANA. Tot bona, quæ sponte offerebat fundatoribus suis terra Parisiensis, successores labore & industriâ amplificaverunt, quin & utili miscuerunt dulce, unde præclara hæc Urbis formata est species, jam longè latèque conspicua; quæ enim domorum forma pulchrior, quæ numerosior civium celebritas, quæ

humanitas suavior, quæ pulchritudo urbis major, quæ ordinum omnium dignitas nobilitate, scientiis commendabilior? Jure igitur Domina urbium appellatur, imò gentium, præsertim cum eum habeat REGEM, quò nihil melius majusque orbi calum dedit. Sed quid tennes grandia laudando deterimus! hæc dignius laudent alii: nos, quod Medicorum est, commendamus, agri Parisiensis fertilitatem, cerealium & olerum, quæ fert ille, salubritatem; quam si bene noscerent cives, his latius vescerentur, quam cibis undequaque non sine damnosâ impensâ conquisitis, quorum & multitudine avidum onerant stomachum, & varietate sollicitant languentem: parum memores, in multis cibis esse infirmitatem, & aviditatem appropinquare usque ad choleram. Experti sentient, quæ quantaque corpori afferat commoda victus simplex è cerealibus & oleribus petitus, quæ territorium Parisiense subministrat salubria.

I I.

AGRI Parisiensis cerealia & olera culturâ facili aut operosiori proveniunt. Qui à SAN-DIONYSIÒ & Pentinò (*Pentin*), ad Album-Mesnilium, (*Blan-Mesnil*) Daigniacum (*Dugny*), Tilleyum, (*Tillet*) Bonogilum, (*Bonneuil*), Gaunissam, (*Gonesse*), Lupetas (*Louvres*) usque latius extenduntur agri, à natura tam fecundi sunt, ut arati & sati, atque tertio solum annò stercoreati, opulentas segetes & opimas diffundant; has terras subrufas & pingues alluunt flexuosi aquarum vitrò splendidiorum rivi, quibus nativa fecunditas non parum promovetur. Segetum bonitatis argumentum est panis hic locorum confectus & bis in hebdomada asportatus in Urbem, quò velut adipe frumenti jucundè vescuntur cives. Pari ferè segetis fertilitate rident ad oppositam plagam aperta camporum jugera secundum Sequanæ ripam, pagis Villæ-Julitæ, (*Ville-Juie*), Ivriaco (*Ivry*), Victoriaco (*Vitry*), Aureliaco (*Orly*), Cauciaco (*Choisy*), Villâ Nova Regis, prædiiisque nobilitata, ubi Cereris certa fides, nec fundus mendax, licet nullò aliò sæpius nisi aratò excitetur, utpote pinguior. Quamquam frugibus comparanda non sint olera radicesque oleraceæ, suam tamen merentur laudem, quæ levi industriâ & quasi sponte nascuntur in agro Alberti-Vivarii (*Aubert-Villiers*): brassicarum omne genus, tragopogon utrumque, pasticana hortensis utraque, siser, radices apii, beta rubra, capæ colore varia, ascalonia, porrum, allium. Inter tot siquæ minùs proba sunt ob flatus, quos movent, hocce vitium faciliè corrigitur aut aliorum miscelâ, aut aromatis, non ultra Gangem apud Indos petendis, sed lætis in proximo agro Villulæ (*Villete*): thymò scilicet, dracunculò, satureiâ, salviâ, menthâ, ocy-mò, petroselinò, &c. quæ, nullò quasi cogente, hic ager profert fragrantia. Nulla foret terræ, quæ Urbi vicinior est, gratia, sed segnis jaceret, nisi colorum improbò, qui vincit omnia, labore siccitatem exueret, simoque pingui perfusa molliretur. Medicata alit fruges, si non multas, saltem bonas: ex eâ grandiora assurgunt hordea & pleniores avenæ; dat etiam asparagos, qui meliores veniunt in collibus Bellæ-Villæ, & ad radicem Montis-Martyrum. Planities San-Dionysiana nutrit napos succulentos & esu non ingratos, qui tamen cedunt napis agri Vallis-Gerardi (*Vaugirard*). Simili arte sollicitatus ager Monasterioli (*Montreuil*) parturit pisâ viridia tenerima, innoxias Principum mensarum delicias; suaviora sanè, si condiantur flore lactis, potissimum illius, ex quo Regium Vanvarum (*Vanves*) butyrum cogitur, cujus fama lætis & pinguius Mauduni (*Mendon*) pascuis debetur.

OPEROSIORI longè hortulanorum industriâ geminatisque laboribus nascuntur olera in paludosis suburbiorum hortis. Jucundò & stupendò artis naturam superantis miraculò hic ver perpetuum est, & alienis mensibus æstas; dum enim agri hiemis frigore rigidi nihil ferunt, tunc artificiosò stratorum calore, solis æstivi æmulò, germinant semina & folia explicant. Strata conficiendi hæc solers ratio: primum humi sternitur madidum equorum stramentum; superponitur deinde terra, quam virginem vocant (*terre franche*); superadditur tandem pulvisculus simò tenui conditus (*terreau*). Ex his fervidis stratis, tanquam ex calido æstuario, citissimè olerum omne genus erumpit; quorum salubritati nihil detrahat artificium, siquidem humor, quo turgent strata, tener est & oleribus educandis tam aptus, quàm hæc corpori nutriendo convenientia sunt. Longum foret recensere olera, quæ copiosè ferunt horti suburbani, longius singulorum virtutes describere. Sufficit notâsse, nullibi suaviora & stomacho æstuantis accommodatiora reperiri acetaria, ex innumeris herbis composita, corpori & palato grata. Non omittendæ herbæ illæ salutares, quibus & sanorum & ægrotum juscula alterantur. Quàm misera foret conditio hiemis tempore hominum longâ invaletudine extenuatorum, nisi paludes suburbanæ ipsis suppeditarent buglossum, borraginem, chærefolium, cichorei sylvestris folia, quæ jusculis incocta illos tam blandè resciant? Quis suspecta erunt, cum ad Fontem-Bleaudi (*Fontainebleau*) deferantur, Regiæ mensæ apponenda? suspicionem forsan & fastidium movet terræ per varia stercorea medicatio, sed illa salem innoxium gerunt, promptum optimæ vegetationis autorem, nec Natro Ægypti inferiorem.

I V.

PARIISIENSIS agri terræ sicciores stercoreantur vel luto urbis, vel fimis jumentorum, vel stercore humanò. His tribus inest nitrum pingue & sal urinosum sali armoniaco simile; quæ duo terras maximè fecundant, inæquali tamen virtute, cum in nitro major sit. Ab eo tam celebrata Ægypti fertilitas dependet, quod Nilus exundans largius super terras diffundit. Salem nitrosum & urinosum ortûs plantarum vividiora esse principia, probant terræ sponte fertiles, quæ geminò illo sale turgidæ sunt. Ars naturam imitata terris, quibus hæc salia deficiunt, stercoreatione largitur, ut sterilitas ingrata gratâ fecunditate permutetur. Nec culpanda ars, cum quilibet fimus sales habeat, salibus terrarum nativis, si non pares, saltem secundos; quod evincit exploratio triplicis fimi, quò hodie terræ condiuntur. Quid enim est lutum urbis, præter congeriem terræ pinguis, quisquiliarum culinarum, fimi equini &c. In quibus omnibus, factò experimentò, reperitur sal nitrosum & urinosum. De stercoreibus jumentorum nulla dubitatio est, cum odore & nitro stabulorum parietibus adhærente satis superque geminum illud sal sese prodat. Stercori quoque humano adesse copiosum, nemo negat. Sed utrumque criminantur, in luto ut impurum, in jumentorum fimis ut acrius & adurens, in stercore humano ut putridius. Quicquid sit de criminosis his verbis, reipsâ horum stercoreum sales nullâ labe succos plantarum inquinant; siquid enim crassioris sulphuris admixtum habeant, id totum intimâ terræ miscelâ, aërisque penetratione tenuatur, & ingratus stercoreis humani odor morâ per triennium in exquiliis decedit; præterea, si crassi nonnihil adhuc remaneret non emendatum, exiliores

& arctiores plantarum tubulos nunquam subiret. Itaque non damnanda hæc sterilium agrorum medicatio, etiam notissima antiquis, quos effoetas terras pingui saturare fumo & torpentes immundis excitare cineribus, imò ipsi seminibus nigram affundere amurcam, nunquam pœnituit, expertos scilicet, occultò hinc calore cæca relaxari spiramenta, novumque in novas herbas succum felicius venire & salubrius,

V.

HÆC cum non possint non esse vera, satis superque probant, terras stercore saturatas proferre cerealia & olera, non minus bonitate quàm abundantia commendabilia. Ne igitur pudeat fœda, ut populo videtur, stercorea spargere per agros, cum hac stercoreatione lætiores assurgant & pinguioresegetes, & quodlibet herbarum edulium genus alacrius nascatur. Non amplius sic nata alimenta fastidiant delicatiores, ac si his noxii aut fœdi aliquid stercorea afflâssent. Vanum hunc & plusquam puerilem metum dissipabit facilè stercoreum analysis superius allata, quâ patet, fimos sale armoniaco volatili oleoso, & nitro turgere, tum plantarum vegetationi promovendæ necessariò, tum naturæ humanæ amicò. Cum notæ bonitatis sint cerealia & olera agri Parisiensis, his sapiens securius utetur, quàm carnibus, quæ ventriculo magna sæpius fastidia movent, nec diu ut fruges placerent, nisi stomacho conciliarentur averso dolosâ culinæ arte, quâ solers carniem venenum paratur, & *ingreditur blandè, sed in novissimo mordet ut coluber*. Nihil tale metuendum à cerealibus & oleribus, quæ ut corpori præbent securum alimentum, sic securam, suavem tamen sobriis, admittunt præparationem. Sed avidis contrarium suadet gula, non ratio, non experientia. Quot enim morbi à carniū esu in hominem invadunt! quàm contrà sanitas vegeta & firma stat in iis, qui vescuntur cerealibus & oleribus, ut videre est in rusticis nostris, quorum corpora hæc diætâ curata robustiora sunt! quin & inculpatiùs vivunt, qui hoc tempore abstinentiæ animabus corporibusque curandis salubriter instituta, & carnes à mensâ & pisces à cœna avertunt, frugibus & oleribus contenti. Qui sic vivit, miserè vivere clamabunt: Ecquid tot divitiæ, nisi ut unctior & lautior sit mensa? *O pectora caca! Qualibus in tenebris vitæ, quantisque periculis Degitur hoc ævi! Divitias habes amplas? ergò quod superest, non est melius, quod insumere possis? cur eget indigus quisquam te divite?* Divitiæ grandes sunt inculpatâ frui sanitate, quâ inculpatiori fruetur ille, qui noverit uti cerealibus & oleribus, potissimum iis, quæ pleno fundit cornu salutaria civibus suis ager Parisiensis.

Ergò Cerealia & Olera agri Parisiensis salubria.

Proponebat Parisiis JACOBUS BENIGNUS WINSLOW,
Danus Othinienfis, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1703.